

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 71/18

U Luxembourg 29. svibnja 2018.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetima
C-619/16 Sebastian W. Kreuziger/Land Berlin i
C-684/16 Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften eV/
Tetsuji Shimizu

Nezavisni odvjetnik Y. Bot predlaže Sudu da presudi kako sama činjenica da radnik nije zahtijevao korištenje godišnjeg odmora ne može automatski dovesti do gubitka prava na novčanu naknadu za neiskorišteni godišnji odmor prilikom prestanka radnog odnosa

Međutim, ako poslodavac dokaže da je poduzeo mjere potrebne kako bi se radnicima omogućilo da se koriste svojim pravom na plaćeni godišnji odmor i da se unatoč poduzetim mjerama radnik dobrovoljno odrekao od ostvarivanja tog prava iako je imao mogućnost za to tijekom trajanja radnog odnosa, taj radnik ne može zahtijevati naknadu

Nakon prestanka svojeg vježbeništva za pravna zanimanja (*Rechtsreferendariat*) pri Saveznoj zemlji Berlinu, Sebastian W. Kreuziger zatražio je da mu se isplati novčana naknada za neiskorišteni plaćeni godišnji odmor. Naime, on je odlučio da neće uzeti plaćeni godišnji odmor u posljednjih pet mjeseci svojeg vježbeništva. Taj je zahtjev odbijen uz obrazloženje da mjerodavnim njemačkim propisom¹ nije predviđeno takvo pravo na naknadu. Prema tom propisu (onako kako ga tumače neki nacionalni sudovi) pravo na plaćeni godišnji odmor prestaje istekom referentnog razdoblja ako tijekom njega radnik nije zahtijevao ostvarivanje tog prava. Taj prestanak prava na plaćeni godišnji odmor dovodi do gubitka prava na novčanu naknadu za neiskorišteni plaćeni godišnji odmor prilikom prestanka radnog odnosa. Oberverwaltungsgericht Berlin-Brandenburg (Visoki upravni sud za Berlin-Brandenburg, Njemačka), povodom žalbe S. W. Kreuzigera, uputio je Sudu prethodno pitanje protivi li se takvo nacionalno zakonodavstvo ili praksa pravu Unije.

Tetsuji Shimizu radio je za Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (privatnopravna neprofitna organizacija) više od deset godina na temelju nekoliko ugovora na određeno vrijeme. Dana 23. listopada 2013. doznao je da mu neće produljiti ugovor o radu. Istodobno ga je Max-Planck-Gesellschaft pozvao da prije prestanka radnog odnosa potkraj prosinca 2013. iskoristi svoj godišnji odmor. Budući da je uzeo samo dva dana godišnjeg odmora, T. Shimizu zatražio je da mu Max-Planck-Gesellschaft isplati naknadu za 51 dan godišnjeg odmora za posljednje dvije godine koji nije iskoristio. Budući da je Max-Planck-Gesellschaft odbio njegov zahtjev, T. Shimizu obratio se njemačkim radnim sudovima. Bundesarbeitsgericht (Savezni radni sud, Njemačka) objašnjava da prema njemačkom propisu primjenjivom na T. Shimizua² radnik mora zatražiti korištenje godišnjeg odmora, uz naznaku konkretnih datuma, kako istekom referentnog razdoblja ne bi izgubio pravo na godišnji odmor bez ikakve naknade. Bundesarbeitsgericht uputio je Sudu prethodno pitanje protivi li se takav propis pravu Unije i, ako da, primjenjuje li se isti zaključak u slučaju spora između dvaju pojedinaca.

U današnjem mišljenju nezavisni odvjetnik Yves Bot najprije podsjeća da prema Direktivi o radnom vremenu³ svaki radnik ima pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje četiri tjedna. Cilj je plaćenog godišnjeg odmora omogućiti radniku odmor i raspolaganje vremenom za opuštanje i

¹ Verordnung über den Erholungsurlaub der Beamten und Richter (Uredba o godišnjem odmoru za službenike i suce) od 26. travnja 1988.

² Bundesurlaubsgesetz (Savezni zakon o godišnjem odmoru) od 8. siječnja 1963. (BGBl. 1963., str. 2.), u verziji od 7. svibnja 2002. (BGBl. 2002. I, str. 1529.).

³ Direktiva 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena (SL 2003., L 299, str. 9.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 31.)

zabavu. Plaćanje novčane naknade koje ima za cilj zamijeniti najkraći plaćeni godišnji odmor moguće je samo u slučaju prestanka radnog odnosa.

Nezavisni odvjetnik također upućuje na sudsku praksu Suda prema kojoj se pravo na plaćeni godišnji odmor mora smatrati osobito važnim načelom socijalnog prava Unije. Jednom stečeno pravo na plaćeni godišnji odmor ne može prestati protekom referentnog razdoblja i/ili razdoblja prijenosa utvrđenog nacionalnim pravom ako radnik nije bio u mogućnosti iskoristiti svoj odmor. Primjerice, radnik koji zbog razloga neovisnih o svojoj volji nije mogao iskoristiti svoje pravo na plaćeni godišnji odmor prije prestanka radnog odnosa ima pravo na novčanu naknadu.

Nezavisni odvjetnik konkretno predlaže da Sud treba odgovoriti tako da se Direktivi protiv nacionalno zakonodavstvo ili praksa poput one o kojoj je riječ, prema kojoj radnik gubi svoje pravo na novčanu naknadu za neiskorišteni plaćeni godišnji odmor prilikom prestanka svojeg radnog odnosa ako nije podnio zahtjev za taj odmor tijekom trajanja radnog odnosa i ne dokaže da nije mogao uzeti odmor zbog razloga koji nisu ovisili o njegovoj volji a da se pritom prethodno ne provjerava je li poslodavac tom radniku stvarno omogućio korištenje njegovim pravom na plaćeni godišnji odmor.

Nezavisni odvjetnik nadalje predlaže odgovoriti tako da je – kada se pred nacionalnim sudom vodi spor o pravu radnika na novčanu naknadu za neiskorišteni plaćeni godišnji odmor prilikom prestanka radnog odnosa – na tom sudu da provjeri može li poslodavac dokazati da je poduzeo mjere koje su prikladne kako bi se osiguralo da dotični radnik može učinkovito ostvariti pravo na plaćeni godišnji odmor tijekom trajanja tog odnosa. Ako poslodavac dokaže da je poduzeo potrebne mjere i da se unatoč poduzetim mjerama radnik dobrovoljno i svjesno odrekao od ostvarivanja svojeg prava na plaćeni godišnji odmor, iako je to mogao učiniti, taj radnik ne može na temelju Direktive zahtijevati plaćanje novčane naknade za neiskorišteni plaćeni godišnji odmor prilikom prestanka radnog odnosa.

U prilog tom rješenju nezavisni odvjetnik podsjeća na to kako Sud smatra da Direktiva utvrđuje pravilo prema kojem radnik uobičajeno mora moći iskoristiti stvarni odmor s ciljem učinkovite zaštite svoje sigurnosti i zdravlja.

Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, poslodavac ima posebnu odgovornost za to da radnici koji su pod njegovim vodstvom stvarno ostvaruju svoje pravo na plaćeni godišnji odmor. Primjerice, poslodavac mora donijeti konkretne organizacijske mjere koje su prikladne za to da se radnicima omogući ostvarivanje prava na plaćeni godišnji odmor. Osobito mora pravodobno obavijestiti radnike o tome da mogu izgubiti pravo na godišnji odmor protekom referentnog razdoblja ili odobrenog razdoblja prijenosa ako ga efektivno ne iskoriste. Također ih mora obavijestiti o tome da neće moći potraživati novčanu naknadu za neiskorišteni plaćeni godišnji odmor prilikom prestanka radnog odnosa ako tijekom trajanja tog odnosa ne odu na odmor iako to stvarno mogu učiniti. Poslodavčeva obveza, međutim, nipošto ne podrazumijeva da on svoje radnike mora prisiliti na to da stvarno iskoriste razdoblja odmora na koja imaju pravo.

Nezavisni odvjetnik smatra kako valja paziti na to da mogućnost predviđena Direktivom da se u slučaju prestanka radnog odnosa najkraći plaćeni godišnji odmor zamijeni novčanom naknadom ne postane sredstvo kojim bi radnici mogli skupljati svoje dane plaćenog godišnjeg odmora kako bi im se onda za njih prilikom prestanka radnog odnosa morala isplatiti naknada. Nezavisni odvjetnik u tom pogledu naglašava kako zaštita radnikove sigurnosti i zdravlja nije samo pitanje njegova pojedinačnog interesa, nego i poslodavčeva i općeg interesa.

Što se tiče situacije S. W. Kreuzigera, nezavisni odvjetnik napominje da, ako iz provjera koje je obavio nacionalni sud proizlazi da mu je Savezna zemlja Berlin kao poslodavac omogućila ostvarivanje prava na plaćeni godišnji odmor i da on unatoč tomu nije htio uzeti odmor prije uspješnog polaganja usmenog dijela drugog pravosudnog ispita, taj sud može zaključiti da mu je takva naknada s pravom uskraćena.

Što se tiče problematike u pogledu toga da direktiva obvezuje samo države članice koje ju moraju prenijeti u nacionalno pravo, pa se ona zato načelno ne može izravno primijeniti na spor između

pojedinaца (poput spora između T. Shimizua i Max-Planck-Gesellschafta), nezavisni odvjetnik naglašava da je pravo na plaćeni godišnji odmor zajamčeno i Poveljom Europske unije o temeljnim pravima⁴.

Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, budući da Povelja jamči radniku pravo na novčanu naknadu za neiskorišteni plaćeni godišnji odmor prilikom prestanka radnog odnosa ako ga on nije mogao efektivno iskoristiti tijekom trajanja tog odnosa, radnik se na nju može izravno pozvati u sporu s poslodavcem kako bi se izuzeo od primjene nacionalni propis koji onemogućava isplatu takve naknade⁵.

Što se konkretno tiče slučaja T. Shimizua, nezavisni odvjetnik napominje da on, iako konačnu ocjenu treba donijeti Bundesarbeitsgericht, sumnja da je Max-Planck-Gesellschaft poduzeo mjere potrebne kako bi T. Shimizu mogao uzeti plaćeni godišnji odmor na koji je imao pravo. Naime, jedina mjera koja proizlazi iz spisa bio je poziv koji mu je Max-Planck-Gesellschaft uputio 23. listopada 2013. da uzme godišnji odmor, pri čemu je istodobno doznao mu neće produljiti ugovor o radu. Uzimajući u obzir kratko vrijeme između dana poduzimanja te mjere i dana prestanka ugovora na određeno vrijeme T. Shimizua 31. prosinca 2013., proizlazi da je riječ o zakašnjoj mjeri, zbog čega se, prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, ne može smatrati mjerom prikladnom kako bi se tom radniku omogućilo efektivno ostvarivanje prava na plaćeni godišnji odmor.

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća je nezavisnih odvjetnika predložiti Sudu u punoj neovisnosti pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

Cjelovit tekst mišljenja ([C-619/16](#) i [C-684/16](#)) objavljuje se na stranici CURIA na dan čitanja.

Osoba za kontakt: Nancho Nanchev ☎ (+352) 4303 3708

⁴ Članak 31. stavak 2. Povelje

⁵ Za detaljnije informacije o izravnom učinku članka 31. stavka 2. Povelje, vidjeti današnji PM br. [70/18](#) o mišljenju Y. Bota u spojenim predmetima [C-569/16](#), Stadt Wuppertal/Maria Elisabeth Bauer, i [C570/16](#), Volker Willmeroth als Inhaber der TWI Technische Wartung und Instandsetzung Volker Willmeroth e. K./Martina Broßonn.